

10 let znaka kakovosti v graditeljstvu

Pred več kot desetimi leti se je Gradbeni inštitut ZRMK odločil, da bo kot vodilna ustanova na svojem področju razvil sistem priprave meril in postopek za ocenjevanje izdelkov in storitev. S tem je bil položen temeljni kamen Znaka kakovosti v graditeljstvu kot nadstandardne blagovne znamke, katere simbol je postala rumeno-oranžno-modra hišica z belo zvezdico.

Neva Jejčič, univ. dipl. inž. arh., GI ZRMK

Znak kakovosti v graditeljstvu se je kot dobro prepoznavna oznaka za celovito kakovost izdelka ali storitve uveljavil kot edinstven certifikat v Sloveniji. Celovita kakovost pomeni več kot zgolj tehnične zahteve, predpisane s standardi, pravilniki ali normativi. Označuje kakovost, s katero so pri graditvi zadovoljni vsi - od naročnika, uporabnika, lastnika do širšega družbenega okolja - in pri kateri sta upoštevana tudi skrb za varovanje okolja in obvladovanje celotnega življenjske dobe izdelka oziroma storitve.

Prvo ocenjevanje je bilo izvedeno za okna, balkonska vrata in panoramske stene s poudarkom na energijski učinkovitosti. Merila za ocenjevanje so sestavili najvidnejši strokovnjaki. Upoštevati je treba, da pred desetimi leti še niso bili v veljavi gradbeni predpisi in standardi, ki se

danes zdijo samoumevni. Prav projekt Znak kakovosti, ukrepi takratne Agencije za učinkovito rabo energije ter projekt ENSVET so pripomogli, da se danes vgrajujejo celo energijsko učinkovitejša okna, kot jih predpisuje veljavni Pravilnik o toplotni zaščiti in učinkoviti rabi energije v stavbah. Merila za ocenjevanje oken so bila v teh letih dopolnjena že štirikrat, kar dokazuje, da je projekt ZKG dinamičen proces, ki upošteva tehnološki napredek in višje okoljevarstvene standarde.

Prvi znaki kakovosti

Prvi trije znaki kakovosti za okna in izdelke nasploh so bili podeljeni leta 1997 na vsakoletnem sejmu gradbeništva in gradbenih materialov Megra v Gornji Radgoni. Nagrajeni dobitnikov so bili: okno Jeloterm, Jelovica

Okno Jeloterm, Jelovica

term, proizvajalca Jelovica, lesna industrija d.d. Škofja Loka, leseno okno D01, proizvajalca Marles hiše Maribor d.o.o. in leseno okno INO-68, proizvajalca Inles Hrast proizvodnja, trženje in inženiring d.d. iz Ribnice.

Zanimanje za ocenjevanje se je v letu 1998 povečalo. Pripravljenih in razpisanih je bilo že šest področij ocenjevanja: stavbno pohištvo (okna in notranja vrata), opečni zidni bloki ter izdelki in storitve s področja hišne energetike (hranilniki toplote, sončni kolektorji in dobava plinskih grelnikov).

Za vsa nova področja je bilo potrebno tudi določiti merila. Priprava meril za ocenjevanje je najtežji del celotnega projekta ZKG. Strokovnjaki morajo biti izvrstni poznavalci vseh standardov, predpisov in zakonov ter celo smeri raz-

voja v prihodnosti, da ocenjevalna merila ne bi prehitro zastarela. Eden od primerov, kako koristen je lahko ZKG, je povezan z zidnimi bloki za gradnjo konstrukcijskih zidov. Tako smo glede na dejstvo, da živimo na potresnem področju in da naši strokovnjaki zelo dobro poznajo potresno inženirstvo, že pred uveljavitvijo Evrokodov upoštevali pri ocenjevanju tudi potresno varnost.

V letu 1999 je bilo razpisanih deset področij ocenjevanja in v Gornji Radgoni podeljeno devet znakov kakovosti. Pripravljeni sta bili dve novi področji ocenjevanja, strešna kritina ter betonski tlakovci in plošče, pri katerih se niso upoštevali stari standardi JUS, temveč predlogi naprednejših EN standardov in pravila dobre gradbene prakse.

Okno D01, Marles hiše

Okno INO-68, Inles

V letu 2000 je bilo področij ocenjevanja že štirinajst, zato je zaradi obsežnosti podeljevanje potekalo na treh prireditvah. Šest znakov so dobitniki prejeli na sejmu Megra 2000. Novost pri ocenjevanju so bile izvedbe obnov fasad, ostrejši in kritini na stavbah kulturne dediščine in stavbah s sestavinami kulturne dediščine. Pri skrbi za kulturno dediščino je zlasti pomembna izvedba, prilagojena veljavnim merilom kulturnih spomenikov, zato sta bila priprava meril in ocenjevanje za to področje zelo zahtevna in vsekakor izstopata iz okvira ostalih ocenjevanj. Poznavanje tradicionalnih materialov, pravilne priprave in uporabe, poznavanje tradicionalnih metod in tehnik izvedb terja izjemno veliko znanja in izkušenj. V okviru Dnevoev evropske kulturne dediščine je bilo na ljubljanskem gradu podeljenih šest znakov kakovosti.

Tretja prireditev, na kateri so bili podeljeni štirje znaki kakovosti najboljšim betonarnam in separacijam kamenih agregatov, je bil 5. kongres o cestah in prometu na Bledu.

Ob koncu leta 2000 se je začelo tudi ocenjevanje storitev s področja obrtniških in ključnih del v gradbeništvu. Na tem področju je bilo poznavanje pravil in standardov ter tehnik izvedbe še v povojih, zato so se morali strokov-

njaki opirati na tuje standarde, predvsem na nemški DIN. Šest znakov kakovosti je bilo podeljeno februarja 2001 na sejmu Domofin v Celju.

V letu 2001 so dobitniki na sejmu Megra 2001 prejeli pet znakov kakovosti in sicer: za izdelke stavbnega pohištva, za sistem kanalizacijskih cevi in betonske robnike.

Pet znakov kakovosti pa je bilo obratom za proizvodnjo asfaltnih zmesi podeljenih novembra 2001 na 6. kolokvijju o bitumnih pod pokrovitelstvom in v organizaciji Združenja asfalterjev Slovenije, ki je dejavno sodelovalo tudi pri pripravi meril ocenjevanja.

Leta 2002 je bilo podeljenih pet znakov kakovosti na sejmu Domofin v Celju, devet na sejmu Megra in trije na kongresu o cestah v Portorožu. Pričela se je tudi priprava ocenjevanja večstanovanjskih stavb. Pri tem je potrebno usklajeno sodelovanje strokovnjakov z več področij. Moči in znanje morajo združiti arhitekti, urbanisti, statiki, potresni inženirji, strokovnjaki s področja bivalnega okolja in gradbene fizike, elektro- in strojni inženirji, tehnologi, ekonomski strokovnjaki, itd.. Čeprav je bilo pilotno ocenjevanje že izvedeno, pa je za dokončanje tako zahtevne naloge preprosto zmanjkalo denarja. Zlasti v takih primerih bi bila dodatna pomoč

države zelo dobrodošla, saj bi bila korist za vso družbo večkratna in dolgoročna.

Vzporedno z ocenjevanjem se je leta 2003 nadaljeval tudi razvoj projekta ZKG. Rdeča nit sprememb je bila razvoj dobre gradbene prakse (DPG) na tematskih področjih. Tako je bil pripravljen projekt ocenjevanja izvedbe cementnih estrihov. Večni vir sporov je predvsem v stanovanjskih stavbah čezmeren hrup, ki naj bi ga s pravilno sestavo plavajočih estrihov spravili na dovoljeno raven.

Dvoslojna križno položena
zvočna izolacija, Burger d.o.o.

V letu 2004 se je nadaljevala priprava posameznih projektov v okviru modela dobre gradbene prakse. Na sejmu Megra v Gornji Radgoni je bilo podeljenih devet znakov kakovosti. Zadnji trije znaki kakovosti v letu 2004, za betonarne za proizvodnjo transportnega betona in separacije kamenih agregatov za gradbeništvu, so bili podeljeni na 7. Slovenskem kongresu o cestah in prometu v Portorožu.

Pred dvema letoma je bilo na sejmu Megra podeljenih 10 priznanj. V letu 2005 je bilo treba predvsem dopolniti merila za ocenjevanje na vseh že pripravljenih področjih. Z uveljavitvijo EN standardov so se na marsikaterem področju zahteve bistveno spremenile, ponekod žal tudi na slabše.

Lani je bilo v Gornji Radgoni podeljenih sedem priznanj, v sodelovanju z Združenjem asfalterjev Slovenije pa sta bili

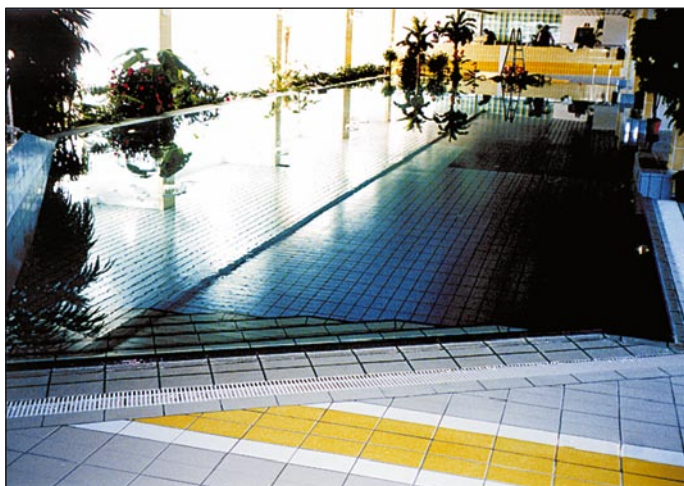
v Kranjski Gori podeljeni še dve priznanji s cestogradbene stroke, asfaltnemu obratu in izvedbi žlebičenja vozniških površin.

Spodbuda za večjo kakovost

Od leta 1997 je bilo tako izvedeno ocenjevanje na šestindvajsetih področjih in na različnih prireditvah podeljenih 108 priznanj. In kaj lahko po desetih letih rečemo o Znakovi kakovosti? Neposredni učinki in koristi so seveda zelo težko merljivi. Vsekakor ni mogoče zanikati dejstva, da je na področje graditeljstva v Sloveniji prinesel nekaj novega, proizvajalce in ponudnike storitev je spodbudil k prizadevanjem za večjo kakovost in morda mednje vnesel celo malce tekmovalnega duha. Potrošniki pa se pri tehtanju med množico domačih in tujih ponudnikov lažje odločijo za takšno izbiro, ki jim najbolj ustreza.

Seveda kakovost nikoli ni bila poceni. Nemogoče je pričakovati, da bo najkakovostnejši izdelek hkrati najcenejši. Zato je morda največji prispevek znaka kakovosti v tem, da je ob vsesplošni težnji po čim večjem zniževanju stroškov in cen, dosegel ohranitev ali celo izboljšanje splošne ravni kakovosti. Njegov vpliv je viden tudi pri tistih proizvajalcih in ponudnikih storitev, ki ga iz različnih razlogov niso prejeli, saj si v neizprosni boju za tržne deleže prevelikega zastojanja za nagrajeno konkurenco ne morejo privoščiti.

Ocenjevanje za znak kakovosti se je v letošnjem jubilejnem že začelo. Prva priznanja naj bi po že uveljavljeni tradiciji dobitnikom slavnostno izročili na mednarodnem sejmu Megra v Gornji Radgoni. Na sejmu načrtujemo tudi širšo promocijsko akcijo, v kateri bodo predstavljeni projekt znak kakovosti in dobitniki priznanj.

Laguna Bernardin, Keragrad